

روسیه در این منطقه بدون درگیری قابل توجهی به دست روسیه افتاد، اوضاع در دونباس به شدت متشنج شد. شبه نظامیان روس تبار در این منطقه دست به تشکیل جمهوری های دونتسک و لوهانسک زدند و وارد درگیری با دولت مرکزی شدند. با یورش ارتش اوکراین به دونباس، ارتش روسیه نیز به شکلی سنگین اما غیرمستقیم به پشتیبانی مالی، تسلیحاتی و حتی انسانی از شبه نظامیان روس تبار پرداخت. این جنگ در مدت کوتاهی ۱۴ هزار کشته روی دست طرفین درگیری قرار داد و به موجب توافقنامه مینسک بدون آنکه بحران حل شود، صرفا آتش بسی پایدار در منطقه برقرار شد. از سال ۲۰۱۴ تاکنون نیمه شرقی دونباس تحت کنترل شبه نظامیان روس تبار و نیمه غربی آن تحت کنترل دولت اوکراین است.

تقسیم اوکراین

توافقنامه تجاری میان اوکراین و اتحادیه اروپا که نقطه آغاز علنی شدن بحران در اوکراین بود، یک پیوست اقتصادی برای وابسته سازی اوکراین و کشاندن آن به سمت غرب بود. این توافق بلافاصله پس از سقوط دولت یانکویچ توسط دولت مخالفان به اجرا درآمد. در اصل این توافق با کودتای سال ۲۰۱۴ دارای یک پیوست سیاسی شد و به سرعت با آغاز جنگ پیوست های نظامی و بین المللی نیز پیدا کرد.

حالا به طور بسیار واضحی روسیه دیگر قادر به اعمال نفوذ در اوکراین مانند گذشته نیست. نفوذ غرب در اوکراین پیوست های متعددی یافته است و روسیه قادر به از بین بردن ریشه های قدرتمند پیوست های اقتصادی، سیاسی، نظامی و بین المللی آن نیست. به همین سبب مسکو می کوشد تا جایی که می تواند مناطق تحت نفوذ خود در این کشور را - که شامل مناطق روس نشین می شود- به تعبیری «باز یافت» کند، زیرا در غیر این صورت تمام اوکراین را خواهد باخت. از نگاه روس ها حالا که نفوذ بر سراسر اوکراین دیگر ممکن نیست نباید تمام آن را از دست داد و باید مناطقی را که ادامه نفوذ در آن ممکن است، باز یافت کرد و از دسترس دولت مرکزی کی یف خارج ساخت.

چرا اوکراین برای روسیه مهم است؟

قبایل روس نخستین دولت خود را در کی یف، پایتخت کنونی کشور اوکراین تشکیل دادند. شاهزاده نشین کی یف در اصل نقطه پیدایش روس هاست، از سوی دیگر اوکراینی ها و روس ها با یکدیگر غریبه نیستند و هر دو از لحاظ نژادی اسلاو به شمار می آیند و در طول تاریخ نیز اغلب به رهبری روس ها با یکدیگر متحد بوده اند. اهمیت تاریخی و نژادی اوکراین برای روسیه یکی از عواملی است که باعث می شود مسکو به آسانی حاضر به جدایی آن از خود نشود، و به ویژه اگر قرار باشد غرب این کشور را به پایگاهی ضد روسیه تبدیل کند. رئیس جمهور روسیه اتحاد تاریخی دو کشور را در مقاله ای در سال ۲۰۲۱ مورد تاکید قرار داده و روسیه و اوکراین را یک ملت خوانده بود.

به جز عواطف تاریخی اسلاوها که باعث احساس متفاوت روس ها نسبت به اوکراین می شود در سطح مادی نیز روسیه به دلیل صدها سال حکومت بر اوکراین خود را در این کشور ذی حق می داند، درست مشابه نگاهی که به کشورهای بالتیک و آسیای میانه دارد؛ گرچه همان طور که در بالا اشاره شد به دلیل روابط نژادی روس ها و اوکراینی ها موضوع اوکراین در ذهن روسیه ریشه دازتر از بالتیک و آسیای میانه است.

مزیت دیگر اوکراین برای روس ها توان صنعتی موجود در این کشور است، به گونه ای که در دوران شوروی اوکراین مرکز ساخت کشتی های جنگی سنگین وزن، تانک های سنگین، هواپیماهای آنتونف، موشک های هوا به هوا و موارد مشابه بود. این کشور همچنین از لحاظ نظامی برای مسکو اهمیت دارد، زیرا تسلط غرب بر اوکراین باعث نظارت گسترده نظامی این جبهه علیه روسیه می شود.

تنش میان روسیه و غرب همچنان بر مدار صعود

دوئل در زمین اوکراین

بحران اوکراین از کجا آغاز شد؟

دعوا بر سر اوکراین از زمانی آغاز شد که ویکتور یانکویچ، رئیس جمهور اسبق این کشور از امضای توافقنامه تجاری با اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۴ سر باز زد و در مقابل اعلام کرد چنین توافقی را با روسیه به امضا خواهد رساند. این اقدام یانکویچ آغازگر اردو کشی خیابانی طرفداران غرب در اوکراین بود که به فلج شدن این کشور انجامید. با کوتاه آمدن یانکویچ در برابر مخالفان و پذیرفتن برگزاری انتخابات زودهنگام که طی مذاکرات میان طرفین درگیر حاصل شده بود، ناگهان طرفداران غرب با یورش به مراکز دولتی و اشغال آنها دولت قانونی اوکراین را ساقط کردند. در پی این اقدام مخالفان، یانکویچ به روسیه گریخت و پوتین، رئیس جمهور روسیه در اولین کنفرانس خبری خود پس از این رویداد، تحولات اوکراین را کودتا توصیف و غرب را به ایجاد نا آرامی در منطقه متهم کرد.

روسیه برای مقابله با التهاب آفرینی غرب در اوکراین، دست به حمایت از حامیان تضعیف شده خود در این کشور زد. نخستین منطقه ای که روسیه در آن اقداماتش را شدت بخشید «شبه جزیره کریمه» در جنوب اوکراین و در همسایگی دریای سیاه بود. این منطقه، تاریخی روسی داشت و اکثریت ساکنانش را روس تباران تشکیل می دادند. خورشچف، رهبر شوروی در سال ۱۹۵۶ شبه جزیره کریمه را به جمهوری اوکراین بخشیده بود؛ موضوعی که در زمان حیات شوروی یک مساله داخلی برای مسکو به شمار می رفت. روسیه با توسل به این استدلال تاریخی و همچنین برگزاری فراندوم در کریمه این شبه جزیره را به خاک خود ملحق کرد.

دومین منطقه ای که روس ها به عملیات در آن پرداختند ناحیه «دونباس» در شرق اوکراین بود. ساکنان این منطقه که به طور غالب شامل دو استان دونتسک و لوهانسک می شود، تباری روسی دارند. برخلاف کریمه که به دلیل استقرار طولانی مدت پایگاه های نظامی

تماس تلفنی بر مشارکت استراتژیک میان هاوانا و مسکو تاکید کرده اند.

در سوی دیگر روس ها در تلاش هستند تا روابط شرقی خود را مستحکم تر کرده و از آن برای مقابله با آمریکا بهره گیرند. در همین راستا وزارت دفاع روسیه روز سه شنبه از برگزاری رزمایش مشترک دریایی میان روسیه و چین موسوم به «دریای صلح آمیز ۲۰۲۲» در دریای عرب خبر داد. دریای عرب یکی از مسیرهای اصلی عبور و مرور کشتی های تجاری به اروپاست. روس ها همچنین اخیرا رزمایش مشترکی را با ایران و چین در دریای عمان برگزار کرده اند که از نظر کارشناسان سیاسی گامی نمادین در نشان دادن اتحاد قدرت های شرقی در برابر غرب است.

تهدید امنیت غذایی جهان با وقوع جنگ در اوکراین

در گرفتار شدن جنگ میان روسیه و غرب در اوکراین گرچه در نهایت دامان تمام جهان را می گیرد اما سرعت و ابعاد سرایت این بحران به دیگر نقاط جهان بالاتر از چیزی است که به طور ساده تصور می شود. مجله آمریکایی فارن پالسی نوشت چنین جنگی به سرعت بر امنیت غذایی ۱۴ کشور آسیایی و آفریقایی که بخش بزرگی از گندم خود را از اوکراین تهیه می کنند، اثر گذار است.

اوکراین که به انبار غله جهان مشهور است، منبع اصلی تامین ذرت و جو در جهان به شمار می آید و یکی از بزرگ ترین تولیدکنندگان گندم است، به گونه ای که اندونزی ۲۸ درصد، مالزی ۲۸ درصد، بنگلادش ۲۱ درصد، مصر ۱۴ درصد و لیبی ۴۳ درصد از گندم مصرفی خود را از اوکراین تامین می کنند. مشکل در این میان زمانی تشدید می شود که بدانیم بخش زیادی از زمین های حاصلخیز کشاورزی اوکراین در مناطق شرقی این کشور واقع شده اند که در معرض حمله روسیه قرار دارد.

چشم در برابر چشم

یکی از دلایل تنش فعلی میان روسیه و غرب تلاش ناتو برای گسترش به سمت شرق و تلاش برای عضویت کشورهایمانند اوکراین و گرجستان در این سازمان نظامی است. این در حالی است که مسکو از غرب می خواهد وضعیت نظامی میان دو طرف را به وضعیت پیش از ۱۹۹۷ تغییر دهد. در دهه ۹۰ میلادی با افزایش نگرانی های مسکو از تمایل ناتو برای گسترش به شرق در سال ۱۹۹۷ لایحه بنیان ناتو-روسیه میان طرفین به امضا رسید. براساس این موافقتنامه روسیه و ناتو یکدیگر را دشمن تلقی نمی کردند؛ با این وجود به دلیل ضعف مسکو در آن سال ها غرب بدون توجه به نگرانی های این کشور به استقرار نظامی خود در شرق اروپا شدت بخشید.

در سال ۱۹۹۹ جمهوری چک، مجارستان و در سال ۲۰۰۴ بلغارستان، استونی، لتونی، لیتوانی، رومانی، اسلواکی، و اسلوانی به ناتو پیوستند. این کشورها پیش از فروپاشی شوروی جزئی از بلوک کشورهای شرقی به شمار می رفتند. با این وجود میان پیوستن و میزان استقرار تسلیحات در این کشورها تفاوت وجود دارد. روسیه بر این معنا از ناتو درخواست کرده همزمان با حفظ عضویت این کشورها در ناتو از استقرار تسلیحات بیشتر در آنها و تلاش برای عضوگیری جدید از میان کشورهای شرقی اروپا خودداری کند.

مسکو که هم اکنون قدرتمندتر شده است در هفته های اخیر به صورت تلویحی تهدید کرده در صورت نادیده گرفته شدن درخواست هایش به اقدامات مشابه دست زده و تسلیحات خاصی را در کوبا و ونزوئلا مستقر خواهد کرد. این کشورها در قاره آمریکا واقع شده و به نوعی همسایه ایالات متحده به حساب می آیند.

این تهدید مسکو زمانی جدی شد که اخیر میگوئل دیاز کاتل، رئیس جمهوری کوبا در توییستی از تماس تلفنی خود با پوتین خبر داد. گفته می شود دو کشور در این

تنش ها میان روسیه و غرب بر سر اوکراین که از اواسط سال گذشته میلادی شدت یافته، همچنان در حال افزایش است.

روز دوشنبه جان کری، سخنگوی وزارت دفاع آمریکا (پنتاگون) اعلام کرد برای واکنش به تحولات شرق اروپا کشورش هشت هزار و ۵۰۰ نیروی نظامی آمریکا در حال آماده باش قرار داده است. این اظهارات در حالی صورت گرفته است که جو بایدن، رئیس جمهور آمریکا کمتر از دو ماه پیش تاکید کرده بود واشنگتن هرگز به اوکراین نیرو نخواهد فرستاد.

کری همچنین روز سه شنبه به وقت محلی به شبکه خبری فاکس گفت واشنگتن در حال ارسال آخرین محموله از کمک های نظامی ۲۰۰ میلیون دلاری خود به اوکراین است که شامل صدها موشک ضدتانک جاولین می شود. این موشک ها که جزء پیشرفته ترین سلاح های ضدتانک جهان به حساب می آیند قادر به شلیک غیرمستقیم به سمت خودروهای زرهی هستند؛ به همین دلیل ورود آنها به میدان نبرد می تواند بسیار تعیین کننده باشد.

در همین روز بوریس جانسون، نخست وزیر انگلیس نیز در مجلس عوام این کشور اعلام کرد در جلسه مجازی دوشنبه شب سران غرب که جو بایدن رئیس جمهور آمریکا، امانوئل مکرون رئیس جمهور فرانسه، شولز صدراعظم آلمان و استولتبرگ دبیرکل ناتو در آن حضور داشتند، کشورهای غربی توافق کرده اند در صورت هرگونه حمله روسیه به اوکراین به شکل هماهنگ تحریم های بسیار شدیدی را علیه مسکو اعمال کنند. بوریس جانسون همانند دیگر مقامات غربی اطلاعات چندانی درباره جزئیات تحریم های تدارک دیده شده علیه روسیه بیان نکرده اما رسانه های غربی در گزارش های خود به برخی از این موارد پرداخته اند. روزنامه آلمانی تیلویدبیلد، به نقل از منابع آگاه نوشت تحریم ها علیه روسیه شامل محدودیت های شدید بر صادرات انرژی و تسلیحات روسی خواهند بود که می تواند یزانی بالغ بر ۵۰ میلیارد دلار برای مسکو داشته باشند. در گزارش این روزنامه آلمانی آمده است پیشنهاد این تحریم ها از سوی ویلیام برنز، رئیس سازمان سیا، در جریان سفرش به برلین روی میز مقامات آلمان قرار گرفته است. در این پیشنهاد واشنگتن از برلین خواسته ضمن جلوگیری از واردات مواد اولیه از روسیه پروژه خط لوله انتقال گاز نورد استریم ۲ را نیز لغو کند. آلمان پیش تر در توافق با آمریکا به کاخ سفید اطمینان داده بود اگر روسیه قصد حمله به اوکراین را داشته باشد این کشور مانع از بهره برداری خط لوله نورد استریم ۲ می شود.

این درخواست آمریکا از آلمان به عنوان قطب اقتصادی اروپا در حالی مطرح شده که قیمت های انرژی در اوج خود از سال ۲۰۱۴ تاکنون به سر می برند مساله ای که نشان می دهد غرب به راحتی نمی تواند از وابستگی خود به انرژی روسیه چشم پوشی کند. واشنگتن اما تاکید دارد از طریق منابعی دیگر مانند واردات گاز از قطر می توان این وابستگی را قطع یا کاهش داد؛ موضوعی که امکان آن حداقل در کوتاه مدت مورد تردیدهایی جدی قرار دارد. با وجود این تهدیدهای اقتصادی غرب علیه روسیه در حوزه اقتصادی از حوزه انرژی و صدور تسلیحات فراتر می رود به گونه ای که آنها به مسکو هشدار داده اند دسترسی این کشور را به سیستم بانکی سوئیفت نیز قطع خواهند کرد. در این صورت بانک های روسیه برای مبادلات بین المللی خود با مشکل بزرگی روبه رو می شوند.

«نیکولای ژوراولف»، نایب رئیس «شورای فدراسیون» روسیه می گوید در صورت قطع دسترسی کشورش به سوئیفت مسکو مسیریهای دیگری برای انتقال پول در اختیار دارد و در مقابل به این اقدام غرب نیز صدور انرژی به اروپا را متوقف خواهد کرد.

حمله راکتی به محل میزبانی رئیس پارلمان عراق

منابع خبری شامگاه سه شنبه از حمله راکتی به محل میزبانی رئیس پارلمان عراق در استان الانبار خبر دادند. به گزارش فارس، خبرنگار شبکه خبری راشناسودی در عراق خبر داد که محل میزبانی از میهمانان محمد الحلبوسی، رئیس پارلمان عراق در بخش الکرمه در استان الانبار هدف حملات راکتی قرار گرفت. این شبکه خبری نوشت که دست کم چهار موشک به این محل شلیک شده اما این حمله تلفات انسانی به همراه نداشت است. چند روز پیش انفجار در یکی از مقرهای حزب الحلبوسی در بغداد رخ داده بود. براساس گزارش ها، این حمله با نازک های دستی به یکی از مقرهای ائتلاف پیشرفت انجام شده بود. گروه های مقاومت عصاب اهل الحق و کتائب حزب الله طی روزهای اخیر با صدور بیانیه هایی تاکید کردند که این حملات مشکوک با هدف سنگ اندازی در روند پیشبرد فرآیند سیاسی پس از انتخابات عراق انجام می شود.

رکورد ثبت ۵۰۰ هزار مورد مثبت کرونا در فرانسه

ثبت ۵۰۱ هزار و ۶۳۵ مورد مثبت کووید-۱۹ در آزمایشگاه های فرانسه در ۲۴ ساعت از شکسته شدن رکورد نرخ ابتلا به این ویروس برای چندمین بار در هفته های گذشته حکایت دارد. به گزارش ایرنا از روزنامه فرانسوی لوفیکارو، افزایش چشمگیر میزان ابتلا به کووید-۱۹ در فرانسه افزایش موارد بستری را نیز در پی داشته است. در ۲۴ ساعت گذشته ۳۰ هزار و ۱۸۹ نفر در بیمارستان های فرانسه بستری شده اند، همچنین روز گذشته ۳۶۴ نفر جان باختند که این تعداد نسبت به یک روز قبل از آن که رکورد ۳۹۳ جان باخته در بیمارستان های فرانسه به ثبت رسید، کمتر است. مدیر بخش اروپای سازمان جهانی بهداشت روز یکشنبه با هشدار در مورد سوبه آمیکرون که تا ماه مارس (حدود دو ماه دیگر) احتمالا ۶۰ درصد مردم اروپا را درگیر خواهد کرد، بار دیگر همگان را به مراقبت و هوشیاری در برابر ویروس کرونا فراخواند.

اندونزی و عربستان در صف عادی سازی

وزیر امور خارجه رژیم صهیونیستی گفت عربستان سعودی و اندونزی جزء گزینه های مهم برای عادی سازی روابط هستند. به گزارش فارس، یانیر لاپید روز سه شنبه در گفت و گو با رادیوی ارتش این رژیم (گلگلتز) به بحث عادی سازی روابط پرداخت. وزیر امور خارجه تل آویو در پاسخ به سوال مجری برنامه درباره احتمال پیوستن اندونزی به توافق عادی سازی روابط ابتدا گفت: «تل آویو علاقه مند به توسعه دامنه توافق هاست.» وی در ادامه اظهاراتش در کنار اندونزی به نام عربستان سعودی اشاره و بیان کرد: «اندونزی و عربستان سعودی [در این زمینه] جزء کشورهای بسیار پراهمیت هستند اما این مساله زمان بر خواهد بود.» این موضوع در حالی مطرح شده که وبگاه آمریکایی آکسیوس ابتدای دی ماه خبر داد جو بایدن وزیر امور خارجه آمریکا با برخی مقامات جاکارتا درباره امکان عادی سازی روابط با تل آویو گفت و گو کرده است.

ادعان مجدد آمریکا به شکست فشار حداکثری

سخنگوی وزارت خارجه آمریکا در حالی همزمان با ادامه مذاکرات وین مدعی بررسی همه گزینه های موجود شد که نتوانست از اعتراف به ناکارآمدی مطلق کارزار فشار حداکثری نیز خودداری کند. به گزارش مهر، ند پرایس، سخنگوی وزارت خارجه آمریکا در کنفرانس خبری روزانه خود به شکست راهکار فشار حداکثری علیه ایران اشاره و در عین حال تلاش کرد با نادیده گرفتن تعطل دولت فعلی واشنگتن برای عمل به تعهدات برجامی، فقط دولت ترامپ را مسئول ایجاد شرایط پیچیده فعلی معرفی کند. وی در این باره مدعی شد: «واقعیت این است که دولت قبلی واشنگتن برای ما مجموعه ای از گزینه های وحشتناک باقی گذاشت. کارزار فشار حداکثری یک شکست مفتضحانه بود و خلاف هر آنچه در آن وعده داده شده بود، اتفاق افتاد.» مواضع پرایس در حالی اتخاذ می شود که اجرای سیاست فشار حداکثری همچنان ادامه دارد.